

PHÂN TÍCH ẢNH HƯỞNG CỦA NGÀNH THÉP VIỆT NAM TRƯỚC CUỘC CHIẾN TRANH THƯƠNG MẠI MỸ -TRUNG

● TRẦN THỊ THANH THỦY

TÓM TẮT:

Ngày 06/7/2018, cuộc chiến thương mại giữa Mỹ và Trung Quốc chính thức bắt đầu sau khi các quy định áp thuế trị giá 34 tỷ USD của Mỹ nhằm vào hàng hóa Trung Quốc có hiệu lực. Cuộc xung đột này gây ra ảnh hưởng không hề nhỏ cho nhiều ngành công nghiệp trong đó có ngành Thép bởi hiện nay, Mỹ là quốc gia nhập khẩu thép lớn nhất thế giới với sản lượng nhập khẩu 2017 đạt 34,6 triệu tấn thép và Trung Quốc là một trong những nước xuất khẩu thép lớn nhất thế giới, mỗi năm xuất khẩu hàng trăm triệu tấn. Nếu mất thị trường Mỹ, Trung Quốc phải tìm các thị trường khác, trong đó có Việt Nam. Bài viết phân tích ảnh hưởng của ngành Thép Việt Nam khi Mỹ áp dụng các biện pháp hạn chế nhập khẩu thông qua tăng thuế và áp dụng quota đối với ngành Thép.

Từ khóa: Chiến tranh thương mại Mỹ - Trung, ngành Thép.

1. Cơ hội cho ngành Thép Việt Nam

Việc Mỹ áp thuế 10% lên mặt hàng thép của Trung Quốc sẽ làm giảm sản lượng nhập khẩu thép từ Trung Quốc vào Mỹ. Điều này tạo kỳ vọng tăng xuất khẩu thép của Việt Nam vào thị trường Mỹ, mở rộng thị phần cho Việt Nam. (Xem Biểu đồ).

Trong Biểu đồ phân tích bên, có thể thấy, sắt thép là một trong những ngành chịu ảnh hưởng toàn bộ từ cuộc chiến thương mại và sẽ đem lại lợi ích trực tiếp cho Việt Nam.

2. Thách thức với ngành Thép Việt Nam

2.1. Các doanh nghiệp sản xuất tôn mạ sẽ bị ảnh hưởng

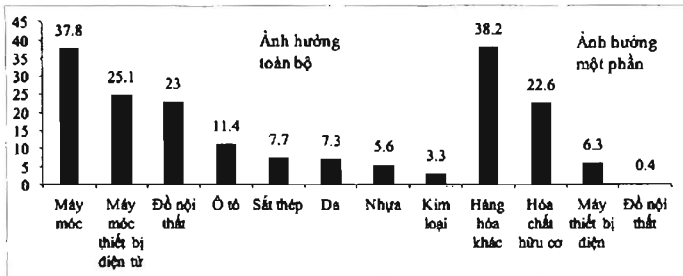
Khi chiến tranh thương mại giữa Mỹ và Trung Quốc xảy ra, việc xuất khẩu thép từ Trung Quốc

sang Mỹ là rất khó khăn. Tuy nhiên hiện lượng thép xuất khẩu của Việt Nam vào Mỹ là không lớn. Vì Việt Nam đang có nhu cầu dùng thép cao, cùng đó, cơ hội xuất khẩu thép Việt Nam lại đang ở các thị trường khác, vì thép Việt Nam cũng đang là đối tượng bị áp thuế tại thị trường Mỹ, điển hình như vụ Mỹ áp thuế chống bán phá giá và chống trợ cấp với thép cuộn cán nguội trên 200% và trên 550% đối với tôn mạ.

Việc Chính quyền Mỹ áp dụng chính sách bảo hộ với ngành Thép có thể đẩy lên các hành động trả đũa của các quốc gia khác.

Bằng chứng là mới đây nhất, cuối tháng 5/2018, sau khi Mỹ tuyên bố sẽ áp dụng thuế nhập khẩu 25% đối với các nước vốn là đồng minh thân cận bao gồm EU, Mexico và Canada,

Biểu đồ tổng hợp những ngành chịu ảnh hưởng toàn bộ từ cuộc chiến thương mại Mỹ - Trung



trong khi trước đó 2 tháng đã tuyên bố loại trừ thuế nhập khẩu thép với các quốc gia này đã gây nên sự bất bình và khả năng cao sẽ có những hành động đáp trả (thuế nhập khẩu thép trước đó của EU vào Mỹ chỉ ở mức 3%).

Nếu các hành động trả đũa này chỉ nhằm vào Mỹ thì sẽ không gây ảnh hưởng gì đến ngành Thép Việt Nam, tuy nhiên nếu trên một quy mô rộng hơn là bảo hộ sản xuất và hạn chế nhập khẩu từ tất cả các quốc gia thì có thể ảnh hưởng tới Việt Nam.

Mặc dù Mỹ là quốc gia nhập khẩu thép lớn nhất thế giới nhưng sản lượng nhập khẩu của Mỹ chỉ chiếm 8% tổng thương mại toàn cầu thép. Mỹ sẽ tiếp tục phải nhập khẩu do các nhà máy trong nước chưa thể đáp ứng được nhu cầu tiêu thụ, do đó sản lượng sụt giảm từ các thị trường xuất khẩu thép sang Mỹ sẽ không lớn và chỉ tác động nhỏ tới cung cầu cũng như giá thép thế giới.

Các tác động sẽ chủ yếu đến các doanh nghiệp sản xuất thép dẹt, bởi các doanh nghiệp thép dẹt Việt Nam có tỷ trọng xuất khẩu lớn nhất trong số các doanh nghiệp thép. Những doanh nghiệp sản xuất thép xây dựng như HPG, POM, VIS... sẽ chịu ảnh hưởng ít hơn do tỷ trọng xuất khẩu thấp.

2.2. Tăng khả năng thép Trung Quốc thông qua Việt Nam tìm đường vào thị trường Mỹ

Căng thẳng thương mại Mỹ - Trung sẽ tác động gián tiếp đến Việt Nam. Chuyên gia cảnh

báo, một số mặt hàng của Trung Quốc bị Mỹ đánh thuế cao có thể giả xuất xứ Việt Nam để vào Mỹ, trong đó có sắt thép.

Hồi tháng 6/2018, Công ty Thép Yongjin của Trung Quốc tái khởi động việc xin cấp phép đầu tư dự án tại tỉnh Đồng Nai sau 7 năm bị từ chối cấp phép vì không nằm trong quy hoạch, nguồn cung dư thừa, tình trạng thiếu năng lượng, thiếu năng lực huy động vốn... Nhiều doanh nghiệp (DN) thép Việt Nam đã phản đối dự án thép này vì lo ngại tình trạng gian lận xuất xứ.

Mặt hàng thép của Trung Quốc đang bị Mỹ đánh thuế rất cao nên thay vì xuất khẩu sang Mỹ thì Trung Quốc đã từng xuất sang Việt Nam và đội lối xuất xứ Việt Nam để sang Mỹ. Thực tế thời gian qua, Mỹ đã tiến hành điều tra và áp thuế đối với một số trường hợp sắt thép của Việt Nam thuộc dạng này. Do đó, Việt Nam cần phải cẩn trọng.

Cuối năm 2017, Bộ Thương mại Mỹ cũng ra phán quyết áp các mức thuế cao dành cho thép nhập khẩu của Việt Nam có xuất xứ từ Trung Quốc, sau khi phát hiện các nhà sản xuất thép Trung Quốc đã trốn tránh các lệnh chống bán phá giá và chống trợ cấp của Mỹ.

Phía Trung Quốc muốn mượn xuất xứ Việt Nam để vào thị trường Mỹ vốn rất khó tính. Tuy nhiên kể từ khi Mỹ áp thuế với tất cả mặt hàng thép vào nước mình thì lợi nhuận thu được từ việc mượn xuất xứ này cũng không còn cao nữa.

Ngược lại, có những doanh nghiệp thép nhỏ của Việt Nam cũng vì cái lợi trước mắt mà hợp tác với doanh nghiệp Trung Quốc làm giả xuất xứ thép để thu lời.

3. Khuyến nghị

3.1. Đối với doanh nghiệp

Mặc dù là quốc gia nhập khẩu thép lớn nhất thế giới, nhưng sản lượng nhập khẩu của Mỹ chỉ chiếm 8% tổng thương mại thép toàn cầu, nên không tác động lớn đến ngành sản xuất thép của toàn cầu. Cùng đó, do các nhà máy trong nước chưa thể đáp ứng được nhu cầu tiêu thụ, do đó buộc Mỹ vẫn phải tiếp tục nhập khẩu thép.

Bên cạnh đó, những năm gần đây, sản lượng thép đã đáp ứng được nhu cầu trong nước, nhưng Trung Quốc vẫn tiếp tục đẩy thép sang Việt Nam bằng mọi biện pháp, từ hạ giá đến các chính sách hỗ trợ xuất khẩu. Có thời điểm, giá thép Trung Quốc chỉ bằng 20% - 30% giá thép Việt Nam. Để đảm bảo sản xuất trong nước, Việt Nam đã áp dụng các biện pháp phòng vệ để ngăn chặn việc thép Trung Quốc ồ ạt tràn vào Việt Nam. Đặc biệt, chiến tranh thương mại giữa Mỹ và Trung xảy ra thì ngành Thép Trung Quốc phải tìm đến các thị trường khác. Chúng ta đã sử dụng và sẽ sử dụng các biện pháp phòng vệ thương mại để bảo hộ sản xuất thép trong nước, vì Việt Nam nằm sát Trung Quốc, do đó không thể tránh được việc xuất khẩu thép sang Việt Nam. Với tình hình như vậy, ngành Thép cần theo dõi sát sao diễn biến tình hình để nắm bắt cơ hội thuận lợi và biết được thách thức để tránh thời cơ hại. Cùng đó, các doanh nghiệp sản xuất thép trong nước phải nhạy bén nắm bắt cơ hội và tránh thách thức, đặc biệt là các doanh nghiệp Việt Nam không ngừng nâng cao tính cạnh tranh và am hiểu các luật quốc tế để tận dụng cơ hội và tránh được những rủi ro...

Để đối phó với việc Mỹ áp mức thuế chống bán phá giá cao, các doanh nghiệp Việt Nam cần phải đa dạng hóa thị trường xuất khẩu và danh mục sản phẩm của mình để tối thiểu hóa tổn thất. Gần 60% lượng thép xuất khẩu sang thị trường ASEAN, do đó, vấn đề thuế của Mỹ không có tác động quá lớn.

Tuy nhiên, các công ty trong nước vẫn cần phải đầu tư vào công nghệ, gia tăng chất lượng

sản phẩm, giảm chi phí sản xuất nếu muốn thâm nhập vào những thị trường mới hay hỗ trợ phát triển thị trường nội địa. Đây cũng là cơ hội để họ tập trung vào các thị trường khác, bù lại sự giảm sút từ việc xuất khẩu sang thị trường Mỹ.

Với rất nhiều các hiệp định FTA đã có hiệu lực hay như Hiệp định Thương mại tự do Việt Nam - Liên minh châu Âu và Hiệp định Đối tác Toàn diện và Tiến bộ xuyên Thái Bình Dương đang trong quá trình phê chuẩn, Việt Nam sẽ gia tăng cơ hội gia nhập những thị trường mới. Theo dự báo của Hiệp hội Thép thế giới, nhu cầu thép của thế giới sẽ tiếp tục tăng năm 2018. Do đó, các công ty Việt Nam nên tập trung vào những thị trường mới, mở ra cơ hội phát triển rộng rãi, toàn diện hơn.

Theo các DN thép, kim ngạch xuất khẩu thép của Việt Nam vào thị trường Mỹ đạt khoảng 500.000 tấn trên tổng số 40 triệu tấn thép nhập khẩu (chiếm tỷ lệ khoảng 1,25%). Con số này không quá lớn. Để thép Việt không bị Mỹ áp thêm thuế và lấy Trung Quốc, các doanh nghiệp cần trung thực về nguồn gốc xuất xứ của sản phẩm. Không nên vì cái lợi trước mắt mà đánh mất uy tín trên thương trường.

Các doanh nghiệp nên chú trọng đầu tư dây chuyền công nghệ, nâng cao năng lực quản trị để tăng tính cạnh tranh cho thép trong nước song song với việc tìm hiểu kỹ các luật lệ quốc tế để có ứng xử phù hợp nhất.

3.2. Đối với Nhà nước

Nhà nước cần tiếp tục áp dụng các biện pháp phòng vệ thương mại theo đúng quy định để bảo vệ ngành Thép trong nước trước áp lực cạnh tranh của sản phẩm thép nhập khẩu. Đặc biệt, nhanh chóng ngăn chặn sản phẩm thép cuộn sử dụng trong xây dựng đang bị gian lận dưới dạng thép khác để trốn thuế, tiếp tục thúc đẩy các chính sách phát triển kinh tế, ổn định kinh tế vì mô song song với ổn định lãi suất ngân hàng, tạo niềm tin cho doanh nghiệp.

Đồng thời, hỗ trợ thông tin về thương mại quốc tế, đặc biệt từ hệ thống thương vụ tại thị trường các nước để doanh nghiệp trong nước mở rộng thị trường xuất khẩu, có thông tin ứng xử với những vụ khởi kiện của nước ngoài nhằm giảm thiểu thiệt hại ■

TÀI LIỆU THAM KHẢO:

1. <https://laodong.vn/kinh-te/chien-tranh-thuong-mai-my-trung-co-hoi-va-thach-thuc-cho-nganh-thep-viet-nam-618123.do>
2. <http://www.vnmedia.vn/kinh-te/201807/chien-tranh-thuong-mai-my-trung-nganh-thep-viet-nam-se-bi-anh-huong-608119/>
3. <https://www.baotintuc.vn/thi-truong-tai-chinh/canh-bao-nguy-co-thep-viet-bi-doi-lot-de-xuat-sang-my-20180714150224090.htm>
4. <https://tinhanhchungkhoan.vn/thuong-truong/chien-tranh-thuong-mai-my-trung-donh-nghep-thep-ngoi-tren-dong-lua-235089.html>
5. <https://tintuc.vn/thep-viet-lac-quan-truoc-cang-thang-thuong-mai-my-trung-post124702>

Ngày nhận bài: 13/3/2019

Ngày phản biện đánh giá và sửa chữa: 23/3/2019

Ngày chấp nhận đăng bài: 3/4/2019

Thông tin tác giả:

ThS. TRẦN THỊ THANH THỦY

Khoa Quản trị kinh doanh

Trường Đại học Kinh tế - Kỹ thuật công nghiệp

THE U.S - CHINA TRADE WAR AND ITS IMPACTS ON VIETNAM'S STEEL INDUSTRY

● Master. **TRAN THI THANH THUY**

Faculty of Business Administration

University of Economics - Technology for Industries

ABSTRACT:

On July 6, 2018, the U.S-China trade war officially began after the U.S's tariffs on US\$34 billion worth of Chinese goodstock effect. This trade war has significant impacted on many industries, especially the steel industry. This is because while the U.S is now the world's largest steel importer with the import volume of 34.6 million tons in 217, China is the world's biggest steel producer with the export volume of hundreds of million tons each year. If Chinese steel exporters cannot access the U.S market, they will have to export to other markets including Vietnam. This study is to analyze how Vietnam's steel industry is impacted when the U.S curbs steel imports by raising tariffs and implementing import quotas.

Keywords: US - China trade war, steel industry.